

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน คือ การแก้ปัญหา พัฒนา และปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยครูผู้ปฏิบัติการซึ่งมีมุมมองที่มากด้วยประสบการณ์โดยอาชีพ เพราะครูอยู่กับข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับนักเรียน สภาพและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ภายในชั้นเรียนที่ต้องประสบอยู่ทุกวัน ทำให้มีความเข้าใจในปัญหาและแนวทางพัฒนาที่ดีกว่า (M. Jones Cameron: 1983) การที่ผู้ทำวิจัยเป็นคนภายนอก จึงเกิดปัญหาการขาดความสัมพันธ์ระหว่างนักวิจัยและครู ผู้ทำวิจัยจะประสบปัญหาเกี่ยวกับการไม่เข้าใจในปัญหาที่แท้จริงในชั้นเรียน เพราะนักวิจัยเป็นนักสังเกตการณ์ แต่ครูจะเป็นนักปฏิบัติการที่ต้องแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนอยู่ตลอดเวลา การรายงานผลการวิจัยโดยทั่วไปของนักวิจัยจะเต็มไปด้วยหลักสถิติและภาษาที่เข้าใจยากเกินไป สำหรับครูผู้จำเป็นต้องใช้ข้อค้นพบนั้น (Michael Bassey : 1986) การนำการวิจัยปฏิบัติการมาใช้ในชั้นเรียน จึงเป็นการสร้างความเข้าใจระหว่างนักวิจัยและครู โดยนักวิจัยสามารถเข้าถึงปัญหาการวิจัย และครูก็ได้รับการเรียนรู้ในระเบียบวิธีการวิจัย ทำให้สามารถดำเนินการวิจัยต่อไปได้ด้วยตนเอง สามารถค้นหาข้อความจริงเพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ สิ่งแวดล้อมในชั้นเรียนได้อย่างเป็นจริง (Walter R. Barneg : 1965) Herbert J. Klausmier (1982) กล่าวว่า มีการวิจัยจำนวนน้อยมากที่เน้นเกี่ยวกับโรงเรียนในท้องถิ่น ซึ่งมักจะมีสภาพการณ์พิเศษแตกต่างจากโรงเรียนทั่ว ๆ ไป จึงได้มีการเสนอกลวิธีการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในโรงเรียน โดยความร่วมมือกันระหว่างนักวิจัยภายนอกและครูในโรงเรียน เพราะโรงเรียนแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างด้านตัวแปรที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จึงนำงานวิจัยมาประยุกต์ใช้ไม่ได้ และโรงเรียนที่ไม่มีความพร้อมก็ไม่สามารถนำผลการวิจัยมาใช้ได้ เพราะมีบริบทสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน

การส่งเสริมการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการสอนของครู โดยการพัฒนาพฤติกรรม การสำรวจปัญหา ข้อบกพร่องในกระบวนการเรียนการสอน ช่วยครูปรับปรุงประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียน และแสวงหาแนวทางที่ดีที่สุดมาใช้ปฏิบัติ การวิจัยในชั้นเรียนมีส่วนช่วยเหลือครู คือ ใช้ในการสำรวจการทำงานที่เกี่ยวกับนักเรียนได้อย่างตรงเป้าหมาย และถ้าครูได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับปัญหา ก็จะแก้ไขโดยการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในห้องเรียนได้ทันที (The Teacher as Researcher 1989: 216) การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนนอกจากจะบอก

แนวทางในการแก้ปัญหาแล้ว ยังเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้ครูเกิดการคิด การมุ่งพัฒนาตนและอาชีพ ดังที่ Jim Mitchell (1989: 115-128) พบว่า รูปแบบปฏิกิริยาทางความคิดของครูและความสัมพันธ์ระหว่างการสอนที่นำทฤษฎีมาลงใช้ปฏิบัติ นั่นคือ ปฏิกิริยาทางความคิดกับการกระทำจริงในชั้นเรียน เกิดจากวัตถุประสงค์จากสรรพนามหนังสือและจากการวิจัยโดยการคิดของครูเอง พัฒนาเป็นระบบความคิดที่มีจิตสำนึกในความเป็นครู

ดังนั้น จุดมุ่งหมายสำคัญของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน คือ (Arthur W. Foshat : 1994) เพื่อการสำรวจปัญหา การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน และปรับปรุงการปฏิบัติงานในชั้นเรียนของตน โดยครูผู้เป็นนักปฏิบัติการ ให้ครูมีทักษะและวิธีการใหม่ ๆ ในกระบวนการเรียนการสอน เสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์สภาพปัญหา การมองปัญหาอย่างลึกซึ้ง ซึ่งมีการพัฒนาคุณภาพการสอนของตนตลอดเวลา ทำให้เกิดความเชื่อมั่นและภาคภูมิใจในวิชาชีพของตน นอกจากนี้ การวิจัยในชั้นเรียนยังได้รับการยอมรับว่าเป็นการพัฒนาอาชีพครู การมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรและแผน (M. Jones Cameron: 1983) ซึ่งตรงกับที่ John Elliot (1988) กล่าวว่า แนวคิดการพัฒนาครูให้เป็นนักวิจัย (Teacher as Researcher) เป็นการเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ เพื่อแก้ไขปัญหาในการที่ครูทำความเข้าใจกับหลักสูตร แล้วนำไปปฏิบัติในชั้นเรียนได้ตรงตามเป้าหมาย และเพื่อให้ครูได้มีโอกาสพัฒนาตนเอง และนำความเข้าใจจากการปฏิบัติมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร

จากเหตุผลดังกล่าว สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาของกรุงเทพมหานคร ได้ตระหนักถึงการส่งเสริมให้ครูซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงาน มุ่งทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อนำผลมาใช้ในการกระบวนการจัดการเรียนการสอน และการปฏิบัติงานในวิชาชีพครูให้มีประสิทธิภาพ จึงได้มีการจัดอบรมการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2530 และการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนในปี พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา แต่ปรากฏว่าครูที่มีความรู้ในระเบียบวิธีวิจัยจำนวนมากก็ไม่ทำวิจัย ในขณะที่ครูบางคนซึ่งไม่มีความรู้ในระเบียบวิธีวิจัยทั้งจากการอบรมและการศึกษาระดับปริญญาโท กลับทำการวิจัยในชั้นเรียน จากข้อค้นพบของ วันทนา ชูช่วย (2533) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง “การทำวิจัยในโรงเรียนของครูมัธยมศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร” ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พบว่าครูที่ไม่ทำวิจัยส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่องานวิจัยในเหตุผลต่าง ๆ กัน ซึ่งสะสมจากประสบการณ์ส่วนตัวหรือการฟังจากผู้อื่น ผู้วิจัยจึงสนใจประเด็นการทำหรือไม่ทำวิจัยในชั้นเรียนของครูประถมศึกษาว่า เกิดจากเจตคติส่วนตัวหรือการคล้อยตามกลุ่มที่ครูคนนั้นเชื่อถือหรือไม่ โดยใช้ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (A Theory of Reasoned Action) ของฟิชไบน์และไอเซน (Fishbein and

Ajzen 1975, Ajzen and Fishbein 1980) ในการทำนายเจตนาในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู ด้วยตัวแปรเจตคติและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการทำหรือไม่ทำการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลยังศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมนั้นอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเจตคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และเจตนาของครูประถมศึกษาสังกัด กรุงเทพมหานคร ที่มีต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง
 - 2.1 เจตคติทางตรงของครู กับเจตคติทางอ้อมของครูที่มีต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน
 - 2.2 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรงของครู กับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางอ้อมของครูต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน
3. เพื่อศึกษาการนำเจตคติและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงของครูไปทำนายเจตนาของครูต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน
4. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำ การประเมินผลของการกระทำ ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง และแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงระหว่างกลุ่มครูที่มีเจตนาจะทำวิจัยกับกลุ่มครูที่มีเจตนาจะไม่ทำการวิจัยในชั้นเรียน

สมมติฐานในการวิจัย

จากงานวิจัยของ เรวดี วัฒนทกโกศล (2532) ซึ่งทำการสำรวจความเชื่อเจตคติ เจตนา และพฤติกรรมการเลือกศึกษาต่อสายสามัญ หรือสายอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามแนวทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล พบว่า ผลการวัดเจตคติทางตรงมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญกับเจตคติทางอ้อม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรงมีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญกับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางอ้อมของนักเรียนที่เลือกต่อสายสามัญและสายอาชีพ 5 ด้าน ได้แก่ ข่างอุตสาหกรรม คหกรรม เกษตรกรรม ศิลปหัตถกรรม และพาณิชยกรรม

เจตคติและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ร่วมกันทำนายเจตนาต่อการเลือกเรียนต่อสายสามัญและสายอาชีพ 5 ด้าน ของนักเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งก็สอดคล้องกับงานวิจัยของมัทนา สิริรัตโนภาส (2538) ที่ทำการสำรวจความเชื่อ เจตคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เจตนา และพฤติกรรมบริจาคโลหิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้ผลการวิจัยเป็นไปตามแนวทฤษฎีกำหนด ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า

1. เจตคติทางตรงของครู มีความสัมพันธ์กับเจตคติทางอ้อมที่มีต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน

2. การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางตรงของครู มีความสัมพันธ์กับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางอ้อมของครู ต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน

จากข้อค้นพบของวันทนา ชูช่วย (2533) ที่พบว่า ครูที่ทำการศึกษาวิจัยมีทัศนคติที่ดี มีความเชื่อถือ และเห็นคุณค่าประโยชน์ของงานวิจัย ครูที่ทำงานวิจัยได้สำเร็จเป็นครูกลุ่มที่ได้รับการสนับสนุนจากหัวหน้าสายงานและผู้บริหาร ซึ่งก็ตรงกับข้อค้นพบของสุรณี พิพัฒน์โรจนกมล (2538) ที่ว่า ผู้ที่มีผลผลิตภาพทางการวิจัยสูงสุด มีผลงานเป็นคณะ มีทัศนคติต่อการทำวิจัยในระดับมาก และการรับรู้ด้านการได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารและบุคคลอื่นในระดับมาก ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานที่ 3 และ 4 ว่า

3. เจตคติทางอ้อมและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางอ้อมของครู สามารถทำนายเจตนาของครูที่มีต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนได้

4. กลุ่มครูที่มีเจตนาจะทำวิจัยในชั้นเรียน มีเจตคติและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนมากกว่ากลุ่มครูที่มีเจตนาจะไม่ทำวิจัยในชั้นเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากข้อค้นพบของ สุรณี พิพัฒน์โรจนกมล (2538) พบว่า ตัวแปรที่สัมพันธ์กับผลผลิตภาพการวิจัยของผู้ผ่านโปรแกรมการฝึกอบรมการวิจัยสูงสุด คือ การเคยทำวิจัย เคยช่วยในการทำวิจัย การมีความรู้ด้านเทคนิควิธีวิจัย ผู้วิจัยจึงนำตัวแปรประสบการณ์การทำวิจัย, ประสบการณ์การอบรมวิจัย และการมีพื้นฐานวิชาเกี่ยวกับการวิจัยของกลุ่มตัวอย่างครู สังกัดกรุงเทพมหานคร มาทำการทดสอบด้วยสถิติไคสแควร์ ในกลุ่มที่มีประสบการณ์และกลุ่มที่ไม่มีประสบการณ์ทั้ง 3 ตัวแปร พบว่า ในแต่ละกลุ่มมีเจตนาต่อการทำวิจัยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ดูตารางในภาคผนวก ค.) ผู้วิจัยจึงนำตัวแปรทั้ง 3 เข้าร่วมการทำนายเจตนาต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน เป็นสมมติฐานข้อที่ 5 ดังนี้คือ

5. เจตคติทางอ้อม, การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางอ้อม, ประสบการณ์การทำวิจัย, ประสบการณ์การอบรมวิจัย และการมีพื้นฐานวิชาเกี่ยวกับการวิจัย สามารถทำนายเจตนาของครูที่มีต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนได้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรของการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย ที่ปฏิบัติราชการในปีการศึกษา 2538 เท่านั้น

2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

2.1 การใช้เจตคติและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ทำนายเจตนาต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน

2.1.1 ตัวแปรทำนาย ได้แก่ เจตคติและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน

2.1.2 ตัวแปรเกณฑ์ คือ เจตนาต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน

2.2 การใช้เจตคติการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การมีประสบการณ์การทำวิจัย, การมีประสบการณ์การอบรมวิจัย, และการมีพื้นฐานวิชาเกี่ยวกับการวิจัย ทำนายเจตนาต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน

2.2.1 ตัวแปรทำนาย ได้แก่ เจตคติ, การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง, การมีประสบการณ์การทำวิจัย, การมีประสบการณ์การอบรมวิจัย และการมีพื้นฐานวิชาเกี่ยวกับการวิจัย

2.2.2 ตัวแปรเกณฑ์ คือ เจตนาต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน

2.3 การศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของค่ามัธยฐานเลขคณิต ระหว่างกลุ่มครูที่มีเจตนาจะทำวิจัยกับกลุ่มครูที่มีเจตนาจะไม่ทำวิจัยในชั้นเรียน

2.3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ กลุ่มครูที่มีเจตนาจะทำวิจัยในชั้นเรียน และจะไม่ทำวิจัยในชั้นเรียน

2.3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับผลของการกระทำ การประเมินผลของการกระทำ ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงและแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง

ข้อตกลงเบื้องต้น

ตัวแปรในทฤษฎีการวัดเจตคติของไอเซนและฟิชไบน์ (Ajzen and Fishbein) ได้แก่ ความเชื่อและการประเมินความเชื่อ สามารถวัดได้ด้วยกระบวนการวัด

ข้อจำกัดของการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างครู อาจไม่คุ้นเคยกับรูปแบบและข้อความการประเมินความรู้สึกในแบบสอบถามตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ด้านการประเมินความเชื่อ การประเมินผลกรรม ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง และแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ซึ่งทำให้การวัดอาจไม่สมบูรณ์ได้

คำจำกัดความในการวิจัย

ครู หมายถึง ครู-อาจารย์สายปฏิบัติการสอนและสนับสนุนการสอนระดับประถมศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร

เจตคติต่อทางอ้อมการทำวิจัย หมายถึง ผลรวมของผลคูณของการประเมินความเชื่อและประเมินผลของการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนในทางบวกหรือลบของแต่ละบุคคล

การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงทางอ้อมต่อการทำวิจัย หมายถึง ผลรวมของผลคูณของการรับรู้ของบุคคลที่มีต่อผู้อื่นที่เขาให้ความสำคัญ โดยรับรู้ว่าเขาอ้างอิงนั้นคิดว่าเขาควรหรือไม่ควรทำวิจัยในชั้นเรียน กับแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงนั้น

เจตนาในการทำวิจัย หมายถึง ความน่าจะเป็นโดยอัตนัยของบุคคลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นการสนับสนุนทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลว่าด้วยเรื่องความเชื่อและการประเมินความเชื่อ กับการกระทำพฤติกรรมของบุคคล
2. สามารถทำนายเจตนาของครูต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน ได้ด้วยเจตคติและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง
3. เป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานการศึกษาของกรุงเทพมหานครในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู
4. เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานทางการศึกษาอื่นที่มีสภาพใกล้เคียงกับกรุงเทพมหานคร ในการนำเครื่องมือหรือข้อมูลไปใช้ในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูต่อไป